

Plebiscits bielorrussos

Més que no preparar-se per exercir el sufragi universal, es pot dir que Bielorússia es precipita a un dels plebiscits més estranys i perillosos dels que s'han fet a Europa. Diumenge que ve, dia 24, els ciutadans són convocats a les urnes pels dos poders de l'estat enfrontats i disposats a suprimir-se. De l'una banda, el president de la república, Aleksandr Lukaixenko, que sotmet a votació una esmena constitucional que li dóna poders virtualment dictatorials. De l'altra, el Parlament, que proposa a la ciutadania la supressió de la presidència de la república i, per tant, l'expulsió de Lukaixenko del poder. Tot això amb un dels índexs de pobresa més alts d'Europa; amb l'herència de la contaminació de Txernòbil, que cada any mata i prostra milers de persones; armes nuclears mal custodiades i, per a arrodonir-ho, l'estratègia de Moscou de refer l'imperi i convertir Bielorússia en una mena de país-escut en vist de l'arribada de l'OTAN a les velles fronteres soviètiques.

Director d'una granja estatal, i per tant membre de l'obscura *nomenklatura* agrària, Aleksandr Lukaixenko, el van triar des de les clavegueres de l'URSS (igual que Jirinovski) per fer tota mena de feines brutes, policíiques i geopolítiques, d'acord amb els interessos del Kremlin. Els seus adversaris, fins i tot gent que l'ha votat, diuen que és "el més corrupte, demagog i esperpèntic dels dirigents que ha tingut Bielorússia". Però, a Lukaixenko, no se li pot negar la seva habilitat populista a l'hora de saber barrejar les tècniques propagandístiques feixistes, la retòrica soviètica i unes dosis de paternalisme que recorden la "familiaritat" dels dictadors portuguesos Salazar i Caetano. Afalacs per la televisió i per la ràdio, com ara: "Bielorrussos, sou la cosa que més estimo d'aquest món", els combina amb crides a l'autosuficència i a l'austeritat: "Què més volem els bielorrussos? Tenim pa, tenim llet i tenim carn. I hem de continuar fent els nostres tractors per moure la nostra indústria". I és que el programa econòmic de Lukaixenko fins al 2000 no preveu privatitzacions ni estímuls mercantils, sinó únicament pedaços al ruïnós sistema estatalista.

Per tal d'impedir tota iniciativa reformista des de la base Lukaixenko va suspendre les activitats dels sindicats lliures i va posar en marxa una mena de sindicalisme vertical, basat en unes eleccions de delegats controlades pel règim.

La repressió i l'arbitrarietat es van estendre a les llibertats polítiques i al funcionament institucional. I així la dilatada elecció del Parlament gairebé a "trossos" i a terminis, per causa de la caòtica llei electoral, va servir en safata a Lukaixenko totes les eines, legals i demagògiques, per a començar a fer el camí de la dictadura. "Els parlaments

no serveixen de res..., els diputats m'odien", diu Lukaixenko. I això que la majoria dels diputats són nacional-comunistes nostàlgics, perfectament homologables amb els de la Duma de Moscou. "Els periodistes i els intel·lectuals treballen a sou dels occidentals", no para de repetir el màxim dirigent del règim de Minsk.

Fins ara tota la retòrica primitiva de Lukaixenko s'ha transformat en vots cada cop que ha cridat a les urnes un electorat majoritàriament ressentit i humiliat, que encara no ha patit el trasbals de la desaparició de l'URSS. No li va ser difícil, a Lukaixenko, de guanyar les eleccions presidencials del 1994, amb una campanya feta des del seu escó de la Comissió Anticorrupció, que va desemmascarar els embrions empresarials "burgesos" que s'havien

anat creant durant la *perestroika*. Després, la primavera del 1995, Lukaixenko va guanyar el plebiscit que restaurava la bandera de la Bielorússia soviètica, tornava a fer oficial la llengua russa i posava les bases d'una nova unió amb Moscou. La seqüència de Ieltsin i Lukaixenko confraternitzant al Kremlin mentre eren beneïts pel patriarca de Moscou visualitzava, de fet, la submissió de Bielorússia.

Bill Clinton ha gosat donar a Lukaixenko senyals de la seva preocupació pels plebiscits del dia 24. Si la desestabilització a Bielorússia s'intensifiqués, és gairebé segur que Moscou la utilitzaria per barrar el pas a l'OTAN, sobretot tenint en compte que una bona part de l'oposició bielorrussa surt al carrer sempre que pot a cridar consignes atlantistes. Al Kremlin, ja li va bé de tenir Lukaixenko de gendarme, per molt que aquest patètic president pugui acabar convertint-se en un criat difícil de controlar. ■

LLIBERT FERRI

"Lukaixenko sotmet a votació una esmena constitucional que li dóna poders dictatorials i el Parlament proposa a la ciutadania la supressió de la presidència de la república."